

Viborg Kommune

Engelsborg Børnehus

PÆDAGOGISK LÆREPLAN 3-6 ÅR

Hjernen&Hjertet

RAMBØLL

Indholdsfortegnelse

1 INDLEDNING . . . 3
1.1 Indledning . . . 3
1.2 Værdier . . . 4
1.3 Pædagogiske principper . . . 5
1.4 Læringsforståelse . . . 6
2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER . . . 9
2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL . . . 9
2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV . . . 10
2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION . . . 10
2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN . . . 11
2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG . . . 11
2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG . . . 12
3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER . . . 13
3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN . . . 13
3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER . . . 13
3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION . . . 14
3.4 METODER TIL EVALUERING . . . 14
3.5 DAGTILBUDDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS . . . 14
4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER . . . 16
4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING . . . 16
4.2 SOCIALE KOMPETENCER . . . 17
4.3 SPROGLIG UDVIKLING . . . 18
4.4 KROP OG BEVÆGELSE . . . 19
4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER . . . 20
4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER . . . 22
5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE . . . 24
5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ . . . 24
5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER . . . 24
6 AFSLUTNING . . . 25

1 INDLEDNING

1.1 Indledning

Kommunens fastsatte indledning

Den pædagogiske læreplan skal ses som et arbejdsredskab til at kvalificere og dokumentere 0-6-åriges læring og udvikling. Vi har i Viborg Kommunes Dagtilbud særlig fokus på de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene. Læreplanen skal sikre, at børnenes trivsel, udvikling og læring er i fokus, så børnene i samarbejde med forældre bliver rustet til at mestre de udfordringer, de møder. Læreplanen skal bruges som et dagligt, pædagogisk redskab til planlægning, refleksion, evaluering og dermed til udvikling af kvaliteten i de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene.

I Dagtilbud i Viborg Kommune rettes blikket mod kerneopgaven – opgaven vi løser sammen til gavn for barnet. Når vi udarbejder den pædagogiske læreplan, skal vi have forståelse for kerneopgaven, og bevidstheden om, hvordan vi sammen løser opgaven, skal være indeholdt i de opstillede mål og tiltag.

Ledelsen bør sikre, at bestyrelsen får forelagt det arbejde, som ledelse og personale foretager i forbindelse med udarbejdelsen, godkendelsen, evalueringen og opfølgningen af den pædagogiske læreplan.

Denne pædagogiske læreplan er gældende for perioden 2017 til 2018.

Dagtilbuddets indledning

Denne læreplan for Engelsborg Børnehus er gældende for børnehaven i 2017-2018 og er udarbejdet ud fra Ecers kvalitetsmåling.

Vi vil have et opmærksomhedspunkt på vores stationære læringsmiljøer - hvordan de fungerer, hvordan vi optimerer dem, om de benyttes af børnene, om de skal ændres eller udskiftes med andre læringsmiljøer.

Vi vil også have fokus på hvilke læringsmiljøer, vi tilbyder periodevis og hvordan - ex. som projekt, emne eller som eksperiment i forbindelse med Vidensbaseret indsats overfor særligt udsatte børn (Vida)

Vi vil arbejde systematisk med læreplanen. I vores dagbøger vil vi dokumentere vores pædagogiske praksis med inddragelse af praksisfortællinger med børnenes perspektiv og med hvilket læringsfokus, der har været i løbet af dagen/ugen.

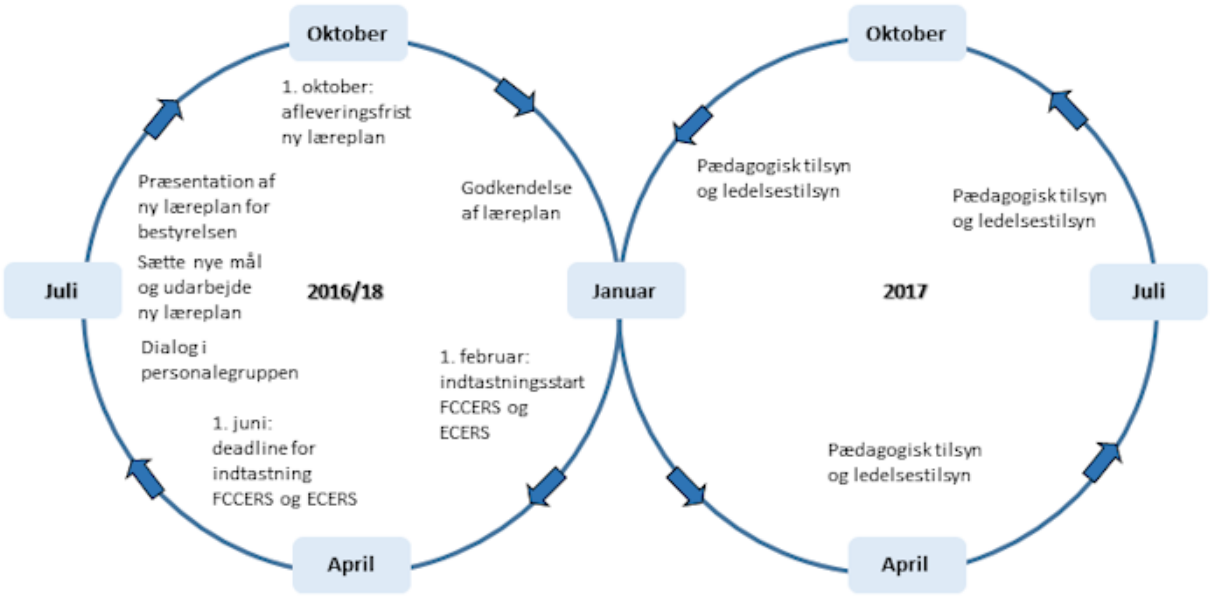
Vi vil løbende på gruppe- og stuemøder evaluere anvendelse af læreplanen samt videre arbejde hermed.

Vi arbejder ud fra Marte Meo principperne med en positiv anerkendende tilgang i daglig praksis, som vi benytter videoanalyse til at optimere.

Vi arbejder særlig målrettet med relationer og samspil, hvor vi med matrix dokumenterer og evaluerer voksen-barn kontakten for alle børn i hver deres børnegruppe.

God læselyst :)

Illustration 1

1.2 Værdier

Kommunens fastsatte værdier

Værdisættet fra "Lys i øjnene" udgør det fælles grundlag for arbejdet med børn i Viborg Kommune:
- Ethvert barn er unikt og kompetent og skal mødes som sådan.
- Børn deltager aktivt i sunde fællesskaber. Derfor vil vi skabe sammenhæng og helhed i børns liv.
- Børn er forældrenes ansvar. Derfor samarbejder vi med forældrene om deres børns udvikling og trivsel.
- Børn møder engagerede og faglig kompetente voksne. Derfor anvender vi den viden, der virker.
- Alle arbejder målrettet med en sundhedsfremmende, forebyggende og tidlig indsats. Derfor har vi særligt fokus på det brede tværfaglige samarbejde i nærmiljøet.

Derudover er "Det Strategiske Hus" Viborg Kommunes samlede vision, mission og strategi for dagtilbud. Vi vil:
-Være anerkendende og fokusere på børnenes ressourcer.
-Understøtte læring i børnefællesskaber.

Dagtilbuddets værdier

Vi mener, at nærvær, tryghed og tillid, via empati, er en forudsætning for en god og positiv udvikling. Vi arbejder med at skabe tryghed via omsorg og livsglæde samt søger at finde de udfordringer, der passer til det enkelte barns udviklingstrin. Vi møder børnene, hvor de er, og giver dem medbestemmelse i deres hverdag, hvor det har relevans.

Det er vigtigt, at børnene føler sig som en del af et godt og positivt fællesskab, hvor gode relationer og venskaber udvikles og understøttes. Engelsborg Børnehus skal være et rart og udviklende sted for alle, hvor den positive tilgang til livet er grundlæggende.

Med Viborg Kommunes værdier MOD:

Mangfoldighed: plads til alle men ikke til alt
Ordentlighed: fokus på respekt i relationen med hinanden
Dygtighed: faglig tilgang til vores pædagogiske virke
Mod: være tro mod sig selv og være åben for nytænkning

Det er vigtigt for os, at vi er et samlet Børnehus, hvor alle har kendskab til hele børnegruppen samt de kompetencer, vi som individer hver især besidder.

Vi vægter forældreinddragelse højt og arbejder tæt sammen med de enkelte forældre omkring deres barns trivsel, udvikling og læring. Med forældrerådet dannes samskabelse med gensidige forventninger, forpligtelser og ansvar i relationen med den samlede forældregruppe.

Med Tidlig opsporing og indsats (Topi) har vi fokus på trivsel, læring og udvikling og med Vidensbaseret indsats overfor særligt udsatte børn (Vida) arbejder vi ud fra et ressourceperspektiv, hvor vi med Marte Meo har den anerkendende tilgang.

1.3 Pædagogiske principper

Kommunens fastsatte pædagogiske principper

1. Princip: Det pædagogiske arbejde skal tilrettelægges, så det enkelte barn sikres den bedst mulige udvikling og læring i hele dets hverdag.
2. Princip: Der skal være fokus på at skabe de bedst mulige læringsmiljøer, hvor der tages hensyn til barnets perspektiv og det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.
3. Princip: De professionelle guider alle børn i forhold til at opleve værdien af fællesskab.
4. Princip: Dialog og samarbejde med forældre og netværk er en naturlig del af arbejdet med at sikre børns trivsel og læring.
5. Princip: Der fremmes en kultur, hvor arbejdet med IT er en naturlig del af det daglige arbejde.

Dagtilbuddets pædagogiske principper

1. Princip: Vi deler os i mindre grupper, vægter et fælles hus og samarbejdet på tværs af børnegrupperne.
2. Princip: Vi følger børnene initiativer og inddrager de ældste ex. ift. indretning.
3. Princip: Vi sætter tydelige rammer og benævner os selv og andre på både følelser og handlinger.
4. Princip: Vi arbejder tæt sammen med forældre og andre relevante parter ift. det enkelte barn.
5. Princip: Ipads inddrages til tilegnelse af viden og som "hjælper" i dannelse af nye relationer.

1.4 Læringsforståelse

Kommunens fastsatte læringsforståelse

Jf. "Læreplaner og pædagogisk praksis - En vejledning til det pædagogiske personale i Dagtilbud":

Tidlig læring er centralt for udvikling af børns potentialer og kompetencer. Oplevelsen af tryghed og tillid er de bedste betingelser for læring og udvikling. Tilknytningen er af stor betydning for børns udviklings- og læringsprocesser.

Læring handler om dannelse og udvikling og er en forandringsproces, der fremmer tilegnelsen af nye kompetencer. Det er en proces, hvor barnet omformer og udvikler sin viden, forståelse og færdigheder.

Begreberne læring og udvikling går hånd i hånd. Barnet lærer, når det udvikler sig og udvikler sig, når det lærer. Begrebet læring kan også være et synonym for socialisering og/eller dannelse og knytter sig til barnets refleksion, handlinger og identitet.

En af de grundlæggende tanker bag den pædagogiske læreplan er, at hvert barn er medskaber af sin egen læring – en læring, som personalet skal støtte, guide og udfordre, hvad enten der er tale om planlagte aktiviteter eller spontant opståede situationer. Derfor har hele læringsmiljøet en betydning for børnenes udvikling og læring.

Ved læringsmiljø forstås bredt dagtilbuddets kultur og atmosfære, personalets rolle, de fysiske rammer, organiseringen og de metoder, der bliver brugt i de enkelte dagtilbud til at fremme børnenes læring.

Man kan også sige, at læring på en gang foregår i et spændingsfelt mellem det kognitive, psykodynamiske og samfundsmæssige - altså mellem barnets erkendelse, mestring, motivation, følelser og omgivelserne.

Dagtilbuddets læringsforståelse

Vi ser læring som en samspilsproces, hvor både det enkelte individ og fællesskabet udvikler sig.
Der veksles mellem planlagte forløb på enkelte dage/i perioder og at følge børnenes spor. De voksne er nærværende og engagerede og danner inspiration for børnenes initiativer. Der følges op på børnenes initiativer med inddragelse af ny viden.

Vi tænker, reflekterer og evaluerer vores pædagogiske praksis ud fra de 3 læringsrum:

Den voksne går foran barnet, hvor den voksne tager initiativ til aktivitet.
Den voksne går ved siden af barnet, hvor den voksne understøtter barnet i dets initiativ.
Den voksne går bagved barnet, hvor den voksne følger barnets initiativ.

Børnenes perspektiver inddrages med de ældste som børneinterviews og i hverdagen, når der skrives dagbog. Dette danner grundlag for udvikling af læringsmiljøet samt for valg af aktiviteter og er dermed med til at optimere læringsmiljøet.

Læringsmiljøet skal være rart, indbydende og inspirerende, med masser af tryghed og passende udfordringer. Barnet skal opleve nærvær og anerkendelse af positive og engagerede voksne. Barnet skal opleve, det bliver set og hørt. Det er vigtigt med mulighed for fordybelse.

Vi arbejder ud fra Marte Meo principperne i et udviklingsstøttende samspil:

-Følge initiativ
-Positiv bekræftelse af initiativ
-Sætte ord på egne og andres initiativer
-Turtagning
-Positiv ledelse

Illustration 2

	Børn har ringe indflydelse på form og indhold	Børnene har høj indflydelse på form og indhold
De voksne har høj grad af indflydelse på indhold og form	1. Læringsrum Voksenskabt læring. Den voksne går foran barnet. Den voksne har sat et bestemt indhold på programmet. Børnene skal lære noget bestemt.	2. Læringsrum Voksenstøttet læring. Den voksne går ved siden af barnet. Den voksne støtter og udvikler sammen med børnene. Børnenes medbestemmelse er medtænkt i projekter og aktiviteter. F.eks. følge børnenes spor.
De voksne har lav grad af indflydelse på indhold og form		3. Læringsrum Leg og spontane oplevelser. Den voksne går bag ved barnet. Den voksne skaber muligheder og udfordringer gennem tilrettelæggelse af et miljø for leg og læring. De pædagogiske handlinger ligger underforstået I miljøet. F.eks. ved overvejelser over legepladsens indretning.

Fig 1: De tre læringsrum (Basil Bernstein 2001)

2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL

Kommunens fastsatte overordnede læringsmål

For at børnene kan mestre eget liv og bliver robuste, har det jf. "Læreplaner og pædagogisk praksis - En vejledning til det pædagogiske personale i Dagtilbud" betydning, at:
- de professionelle gennem fællesskabet giver børnene mulighed for at lære at samarbejde og være en del af et struktureret og ustruktureret samvær
- de professionelle giver børnene mulighed for, at de kan mærke sig selv, sætte ord på følelser og behov
- de professionelle giver børnene mulighed for at tænke over egne handlinger og have omtanke for andre.

Disse almene kompetencer bliver udviklet i læringsmiljøer, hvor børn og voksne er sammen om aktiviteter, der stimulerer barnets sprog, motorik, viden om natur og naturfænomener samt kunst og kultur.

Jf. "Lys i øjnene" er det Byrådets mål:
- at børn bliver så dygtige, som de kan, trives og bliver livsduelige voksne. Det gør vi ved at inddrage og aktivere børnene i læringsprocessen og lade dem anskueliggøre den
- at børn, forældre og professionelle indgår i et forpligtende samarbejde. Det gør vi bl.a. ved at sætte ind på sprogområdet og herunder yde en særlig indsats for familier med flere sprog

Dagtilbuddets overordnede læringsmål

Vi arbejder systematisk med vores læreplan hen over året, hvor vi til gruppemøder vil følge op på, evaluere og evt. revidere ift. de fysiske læringsmiljøer samt de planlagte aktiviteter og forløb.

Vi dokumenterer i dagbøgerne om dagens forløb med praksisfortællinger, børnenes perspektiver, læring og pædagogiske overvejelser.

Ved planlagte aktiviteter og forløb tager vi udgangspunkt i læreplanen, evt. med mindre justeringer i forhold til den pågældende aktivitet, emne eller forløb.

Til personaledag drøfter vi indhold og udførelse af læreplanen i den pædagogiske praksis, hvordan arbejder vi med den, hvor skal vi have yderligere fokus, hvilke temaer har vi haft været omkring og hvilke mangler vi at komme omkring.

Over den to års periode læreplanen er gældende har vi dagligt fokus på alsidig personlig udvikling og sociale kompetencer, hvor vil vi have emneforløb omkring de resterende temaer.

2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV

Kommunens fastsatte læringsmål for børn med særlige behov

Jf. TOPI (Tidlig opsporing og indsats) arbejder vi ud fra tre grundlæggende værdier:
1. Barnets adfærd ses i den sociale kontekst, hvori barnet indgår. Fokus på barnets ressourcer og ikke dets mangler.
2. Forældrene er aktive samarbejdspartnere. Forældrene er en ressource.
3. Det tværfaglige professionelle samarbejde og de tværfaglige ressourcer vægtes højt. Der skabes fælles begreber og forståelse af hinandens praksis.

I forhold til børn, som viser tegn på mistrivsel, skal analysemodellen anvendes til at undersøge barnets signaler som grundlag for en tidlig indsats.

Dagtilbuddets læringsmål for børn med særlige behov

Som udgangspunkt er vi i vores pædagogiske praksis opmærksomme på, at alle børn generelt eller i perioder kan være særligt udfordrede i deres hverdag. Vi arbejder med Vidensbaseret indsats overfor særligt udsatte børn, hvor vi med et ressourceperspektiv ser på og tager udgangspunkt i, hvad børnene kan.

I vores hverdag har vi mindre legegrupper, hvor vi har mulighed for fordybelse og optimal nærvær med fokus på det enkelte barn. Her kan det enkelte barn i en tryg kontekst have mulighed for, med en nærværende voksen, at blive støttet i relationer med de andre børn, med at stå frem eller med at øve sig i at lytte til andre.

Med Marte Meo og positiv benævnelse samt anerkendelse guider og støtter vi alle børn i at udvikle deres handlekompetencer og færdigheder, så de kan indgå i fællesskaber med et positivt selvværd.

2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter til inklusion:

Vi samarbejder tæt med forældre og andre involverede parter for børn, hvor inklusion er et fokuspunkt.

Vi samarbejder eksternt med dagplejen og Vestervang Skole ift. overgange. Dagplejen kan komme på besøg hos os, og vi har en gensidig besøgsdag for personale med Vestervang skole, ligesom vi inden skolestart er på flere besøg på skolen.

Internt er der faste besøgsdage fra vuggestue til børnehave, hvor børn og personale har kendskab til hinanden på forhånd.

Med pædagogisk afsæt i Topi, Vida og Marte Meo er vi i vores aktiviteter opmærksomme på alles aktive deltagelse i et fællesskab.

2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN

Kommunens fastsatte sprogindsats

Alle 3-årige skal sprogvurderes. Det anbefales, at de 3-årige - når vurderingen viser, at de har behov for en særlig eller fokuseret sprogindsats - revurderes ved en 5-årsscreening. Det er lederens ansvar at udføre sprogvurderingen og sætte en eventuel sprogindsats i værk. Til sprogvurderingen anvendes Rambølls modul, og den foretages af en pædagog i institutionen.

Dagtilbuddets sprogindsats

Vi arbejder med Hit med lyden, med sang, rim og remser. Der laves sprogvurderinger jævnfør retningslinjerne. Vi har dialogisk læsning, med de der har behov for en ekstra indsats.

Benævnelse er en stor del af sprogindsatsen, hvor vi har et særligt fokus på begreber, forholdsord, ordforråd og bogstavernes lyde jævnfør vores samlede sprograpport.

Vi har et visuelt sprogligt læringsmiljø, som skaber en daglig dialog med bogstaver og bogstavernes lyde. Vi har bøger i børnehøjde, til at vække børnenes interesse for læsning og fortælling.

Vi har godnatbog udlån til børn og forældre, så man kan låne bøger med hjem, hvilket gør det let at få tilgang til læsning/fortælling hjemme også.

2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Kommunens fastsatte arbejde med overgange og sammenhæng

Det er Byrådets mål, at der er sammenhæng og helhed i børnenes liv. Det gør vi ved at arbejde systematisk med at skabe gode overgange for børn og inddrage forældrene i det arbejde.

I Viborg Kommune ønsker vi, at der opstilles mål for overgange mellem dagpleje og børnehus for at sikre, at alle børn får den bedst mulige overgang fra et dagtilbud til et andet. For at sikre at vigtig viden ikke går tabt i overgangene, har Viborg Kommune udviklet en fælles overgangsmodel og et fælles overgangsskema i forbindelse med TOPI.

Dagtilbuddets arbejde med overgange og sammenhæng

Ved start i børnehave tilbyder vi forældre at komme på besøg flere gange, inden barnet starter, ligesom vi den første tid har en tæt dialog om, hvordan indkøring forløber, så der kan justeres undervejs, og forældre og barn er trygge i processen. Vi tilbyder en samtale efter ca. 3 mdr.

Vuggestuen er delt i to grupper, som er sammen om morgenen og om eftermiddagen, så her er overgangen fra den ene gruppe til den anden helt naturlig. Overgang til børnehave aftales for de pågældende børn med faste besøgsdage og fælles aktiviteter med børnehaven.

Vi har overleveringssamtaler for alle børn ifølge Topi, så forældre og børn kan få en god start, hvor man har fået afklaret evt. spørgsmål, og gensidige forventninger er drøftet inden start i nye omgivelser.

Vi har forældrefoldere for hver enkelt børnegruppe, som beskriver praktiske ting og er tilgængelig på hjemmesiden og Børnenettet.

2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter i arbejdet med overgange og sammenhæng

For de mindste handler det meget om ro og nærvær med accept og forståelse for den enkelte barn og dets familie. Man lærer hinanden at kende.

Der tilbydes tre måneders samtale efter opstart for at evaluere på indkøring og inklusion i børnegruppen.

Der tilrettelægges aktiviteter som er kendte for både vuggestue- og børnehavebørn i overgangen med kendt personale.

Med Topi er der mulighed for at følge op med dagplejen/vuggestuen, hvis opstart i børnehave viser sig at være svær.

Illustration 3

3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN

Dagtilbuddets beskrivelse:

Vi er en børnehavegruppe med i alt 60 børn. Vi er årgangsopdelt:

Alferne er den yngste gruppe
Troldene er de mellemste
Naturgruppen er de ældste

Naturgruppen går hver mandag-torsdag i vores kolonihave, som ligger ca. 2,5 km. fra Børnehuset. Det er vores kommende skolebørn, der er i denne gruppe.

Børnegruppen er sammensat af danske børn, børn hvor den ene forældre ikke er dansk, og børn hvor begge forældre ikke er danske.

Personalet i børnehaven er 9 kvinder i forskellige aldre og med forskellig uddannelse og erfaring.

3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER

Følgende viser den forventede procentvise fordeling på de 6 læreplanstemaer, som er angivet i den pædagogiske læreplan:

	Fordeling i %
Alsidig personlig udvikling	20,0
Sociale kompetencer	20,0
Sproglig udvikling	15,0
Krop og bevægelse	15,0
Naturen og naturfænomener	15,0
Kulturelle udtryksformer og værdier	15,0

Kommentar:

Da vi altid har barnets trivsel, udvikling, læring og inklusion i et fællesskab i fokus ligger prioritering højere på alsidig personlig udvikling og sociale kompetencer.

De øvrige læreplanstemaer arbejder der også dagligt med både i vores planlagte og spontane aktiviteter, samt når vi følger børnenes initiativer.

Over denne læreplansperiode vil der også være en periode med fokus på temaerne sproglig udvikling, krop og bevægelse, natur og naturfænomener samt kulturelle udtryksformer og værdier.

3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, at følgende værktøjer særligt benyttes til dokumentation af arbejdet med læreplanerne:

- Praksisfortællinger
- Foto
- Iagttagelser/observationer
- Børneinterview
- Dagbøger

3.4 METODER TIL EVALUERING

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, at der er benyttet følgende metoder til at evaluere arbejdet med læreplanerne:

- ECERS
- SMTTE
- Relationsskema

3.5 DAGTILBUDDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, hvordan evalueringer skal anvendes til udvikling af den pædagogiske praksis:

Vi vil til gruppemøder følge op på, evaluere og evt. revidere læreplanen for de forskellige temaer. Når vi laver planlagte aktiviteter/forløb, vil det være med udgangspunkt i læreplanen evt. med småjusteringer ift. en ny smtte.

Vi vil sammen med læreplanen benytte os af evalueringer fra Vida eksperimenter til at udvikle vores pædagogiske praksis med nye faglige standarder.

Vi vil inddrage forældrene i vores evalueringer både med Vida eksperimenter som opfølgning på Topi og ift. læreplanen.

Vi vil følge op på vores læringsmiljøer ud fra Ecers kvalitetsmåling.

Illustration 4

Engelsborg Børnehus

4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER

4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med alsidig personlig udvikling angivet:

I Engelsborg børnehus ser vi den alsidige udvikling som det fundament, der er forudsætning for børnenes læring indenfor de øvrige lærerplanstemaer. At arbejde med den alsidige personlige udvikling, er at have fokus på børnenes oplevelse og opfattelse af sig selv, sine følelser og sit selvværd. Børns personlige udvikling trives bedst i en omverden, der er lydhør og medlevende.

I Engelsborg Børnehus bestræber vi os på at anerkende det enkelte barn som et unikt individ, der har ret til at give udtryk for holdninger, behov og følelser. Alle børn skal have en følelse af, at de gør en forskel, og at de er en del af et fællesskab.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

I Engelsborg Børnehus er vores mål, at børnene styrkes i en positiv selvopfattelse og får mulighed for at danne sin egen personlighed. At børnene trives og oplever sig selv som en værdifuld deltager i et socialt og kulturelt fællesskab. Vi vil, at børnene tør udfordre sig selv og er initiativrige. At børnene har gode relationer til andre børn og voksne, at børnene kan håndtere følelser som omsorg, kærlighed, vrede, savn, frustrationer, glæde og begejstring. Som en del af den personlige udvikling vil vi, at børnene er så selvhjulpne som de kan være.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene tror på egne evner - tør turde ex. at sige noget foran andre
2. Tegn: Børnene tør at tage imod nye udfordringer og derved opnå succesoplevelser ex. prøve noget nyt
3. Tegn: Børnene viser omsorg og respekt for andre ex. siger positivt fra og byder positivt ind
4. Tegn: Børnene tager selv initiativ til og deltager gerne i leg og voksenstyrede aktiviteter
5. Tegn: Børnene leger med flere forskellige børn og er ikke kun knyttet til enkelte andre børn
6. Tegn: Børnene viser sine følelser og er bevidste om dem ex. italesætter når de er glade eller kede af det
7. Tegn: Børnene er så selvhjulpne som de kan

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

1. Tiltag: Vi voksne er synlige rollemodeller ex. ved at benævne egne og andres initiativer
2. Tiltag: Vi møder børnene positivt og anerkendende ex. med en ressourceorienteret tilgang

3. Tiltag: Vi styrker børnenes relationer til hinanden ex. i mindre grupper
4. Tiltag: Vi styrker den gode historie om barnet i gruppen ex. med praksisfortællinger
5. Tiltag: Vi skaber rum for og plads til børnenes personlige udvikling ex. støtter og guider, der hvor de er

4.2 SOCIALE KOMPETENCER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sociale kompetencer angivet:

Sociale kompetencer udvikles i samvær med andre og i fællesskabet. Det er i det relationelle samspil med andre, at børnene oplever styrke og betydning og får her adgang til at give og opnå anerkendelse. At børnene udvikler gode sociale kompetencer har betydning for børnenes udvikling på alle områder.

I Engelsborg Børnehus har vi fokus på venskaber, da venskaber skaber glæde, energi og mening i tilværelsen. I venskaber lærer børnene blandt andet at forhandle, at finde sine grænser, at blive uvenner og forsones igen. Venskaber giver mulighed for at afprøve en mængde følelser i trygge rammer, og derved lærer børnene også de sociale spilleregler.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sociale kompetencer angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi skaber mulighed for at støtte børnenes evne til, at danne venskaber og være en del af en gruppe. At børnene lærer de sociale spilleregler herunder, empati, respekt, omsorg, tillid, accept af andres forskelligheder. At børnene bliver i stand til at vente på tur og kunne tilsidesætte egne behov.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene giver udtryk for til- og fravalg
2. Tegn: Børnene udtrykker, læser og forstår de basale følelser hos sig selv og andre
3. Tegn: Børnene lytter, fortæller og venter på tur
4. Tegn: Børnene kan etablere venskaber og relationer med andre børn og voksne
5. Tegn: Børnene har et positivt samspil med børn og voksne
6. Tegn: Børnene leger på tværs af grupper og alder
7. Tegn: Børnene ser og hjælper andre
8. Tegn: Børnene respekterer og har forståelse for forskelligheder
9. Tegn: Børnene ser andres ressourcer, eksempelvis spørger kammerater om hjælp

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med social kompetence angivet:

1. Tiltag: Vi støtter børnene i at løse konflikter samt i at give udtryk for egne meninger og behov ex.

med Marte Meo
2. Tiltag: Vi holder samlinger i små grupper med fokus på læring i at fortælle og lytte
3. Tiltag: Vi guider børnene i at give udtryk for og vise følelser ex. ved benævnelse af sig selv og andre
4. Tiltag: Vi danner små legegrupper for at støtte barnet i at etablere venskaber igennem leg og aktiviteter
5. Tiltag: Vi guider børnene i at komme med i og være en del af en leg ex. ved hjælp af rollefordeling
6. Tiltag: Vi taler om, hvordan man er en god ven og guider i at aflæse verbale og nonverbale signaler ex. ved emne om følelser og kropssprog

4.3 SPROGLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sproglig udvikling angivet:

Børnenes sproglige færdigheder udvikles hele tiden, mens de går i Engelsborg Børnehus. Der er sproglige påvirkninger i alle hverdagsaktiviteter og i samværet med andre børn og voksne. Visuelt er sproget en del af vores hverdag, da der hænger rim og remser, sange samt bogstaver på væggene.

Gennem pædagogiske aktiviteter som f:eks. "Hit med lyden", højt læsning, sprogposer, samtaler, dialogisk læsning, sang og sanglege, giver vi børnene de bedste forudsætninger for sproglig udvikling.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sproglig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Børnene skal kunne bruge sproget, så de kan begå sig socialt i sammenspil med andre børn og voksne.

Vi skaber mulighed og rammer for at det enkelte barn udvikler og tilegner sig et alsidigt sprog samt udtrykker sig gennem det talte sprog, kropssprog og mimik. Vi vil vække børnenes interesse og opmærksomhed for skriftsproget.

Vi fremmer børnenes udvikling af ordforråd og begreber, og at børnene kan give udtryk for egne følelser.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene bruger sproget ex. giver udtryk for tanker, følelser og meninger.
2. Tegn: Børnene har alderssvarende begrebsforståelse og ordforråd.
3. Tegn: Børnene synger og leger på eget initiativ de sange og sanglege, som de bliver introduceret for.
4. Tegn: Børnene viser interesse for tal og bogstaver.
5. Tegn: Børnene lægger op til dialog - barn-barn og barn-voksen.
6. Tegn: Børnene bruger kropssprog og mimik ex. gennem sang, sanglege, dans.
7. Tegn: Børnene bruger kropssprog og mimik i forskellige rollelege.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med sproglig udvikling angivet:

1. Tiltag: Vi skaber et udviklende sprogmiljø, hvor de voksne er "sprogbevidste" i alle hverdagssituationer og benytter sig af de rette begreber ex. er et krus ikke et glas
2. Tiltag: Vi sætter ord på handlinger og begreber.
3. Tiltag: Vi synger og leger sanglege.
4. Tiltag: Vi synliggør det skriftlige sprog i børnehaven, med f.eks Navnekort, alfabetet fra "Hit med lyden", sange hænger i børnehøjde.
5. Tiltag: Vi skaber rum for og plads til børnenes dialoger.
6. Tiltag: Vi skaber forskellige sprogmiljøer ex. hyggehjørner med mulighed for læsning

4.4 KROP OG BEVÆGELSE

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med krop og bevægelse angivet:

De gode bevægelses vaner grundlægges tidligt i livet. Vi vil derfor fokusere på, at give børnene gode vilkår for motorisk udfoldelse i hverdagen. Dette for at give børnene en naturligt forhold til kroppen og dens muligheder. Vi ønsker at børn skal opleve glæde ved bevægelse og give dem muighed for at optimere deres balance og motorik.

I Engelsborg Børnehus er der gode muligheder for motorisk udfoldelse. Vi styrker børnenes udvikling både ved fysisk udfoldelse og ved stimulering af deres sanser. Den fysiske aktivitet og bevægelse skal tænkes ind som en naturlig del af børnenes hverdag. Det skal tilpasses børnenes alder og deres motoriske færdigheder.

Legepladsen er stor, med motorisk krævende bakke/kælkebakke, skov med klatremuligheder, gynger, sandkasse og legehus. Børnene kommer på ture ud af huset til nærliggende legepladser, Vestervang skole og Undallslund skov, samt Naturskolen.

Vi har fokus på god hygiejne særligt med håndvask efter toiletbesøg og før spisning. Vi har fokus på sunde spisevaner, og børnene får gennem madordningen i institutionen sund og varieret kost til alle måltider.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med krop og bevægelse angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Bevægelse skal være en naturlig og sjov del af børnenes hverdag. Vi ønsker, at børnene udvikler en større kropsbevidsthed, så de kan får forståelse for, hvad deres krop kan.

Vi udvikler børnenes fin- og grovmotoriske kompetencer, styrker deres udholdenhed og bevægelighed. Vi styrker børnenes sansemotoriske udvikling for at opnå en kropslig bevidsthed.

Vi vil give børnene indsigt i, hvordan kroppen fungerer. Vi vil, at børnene bruger deres krop i mange forskellige sammenhænge. Vi vil, at børnene kan udtrykke følelser via krop og mimik.

Vi vil medvirke til at børnene tilegner sig god hygiejne. Vi vil medvirke til, at børnene tilegner sig sunde spisevaner ved at give dem kendskab til, hvad der er sundt og usundt.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene udvikler løbende nye kompetencer, som f.eks. at klatre højere op i træerne, gå længere ture
2. Tegn: Børnene viser interesse for at tegne, male, lave perleplader, puzzlespil, hamre,save og snitte
3. Tegn: Børnene viser glæde ved at bruge deres krop ex. ved at hoppe, løbe, gå balancegang, cykle mm.
4. Tegn: Børnene taler selv om, hvad der er sundt og usundt.
5. Tegn: Børnene trives kropsligt og udtrykker sig via krop og mimik.
6. Tegn: Børnene har kropsbevidsthed ex. kan mærke når det er træt, har energi.
7. Tegn: Børnene husker at få vasket hænder med sæbe og få skyllet sæben af.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med krop og bevægelse angivet:

1. Tiltag: Forskelligartede aktiviteter på legepladsen, aktiviteter som også voksne tager initiativ til ex. gemmeleg, fangeleg mm.
2. Tiltag: Vi vægter udelivet højt og er ude hver dag.
3. Tiltag: Vi tager på ture ud af huset og udforsker lokalområdets muligheder.
4. Tiltag: Børnene får mulighed for forskellige aktiviteter for at styrke finmotorikken ex. tegne, male, perler, Lego, puzzlespil mm
5. Tiltag: Måltiderne skal være hyggelige for alle, så derfor er der fokus på almindelig bordskik ex. lav tale og man bliver siddende ved bordet til de fleste er færdige med at spise
6. Tiltag: Vi synger, læser og taler om kroppen.
7. Tiltag: Vi er som vokse tydelige i vores kropssprog ex. benævner og visualiserer jeg er glad
8. Tiltag: Vi giver mulighed for afslapning ex. med stille akustisk musik, madrasser og tæpper

4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med natur og naturfænomener angivet:

Børn skal have mulighed for at opleve glæde ved at være i naturen og udvikle respekt for natur og miljø. Børn skal kunne erfare naturen med alle sanser og opleve den som et rum for leg og fantasi samt for vilde og stille aktiviteter.

I Engelsborg Børnehus skal børnene have mulighed for at få mange og forskelligartede erfaringer med naturen og naturfænomener samt for at opleve naturen som et rum for at udforske verden.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er

følgende overordnede mål for arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi skaber mulighed og rammer for, at børnene får vækket sin interesse og opmærksomhed for natur og naturfænomener, at børnene bliver oplyst og får viden om med respekt at passe på naturen og miljøet.

Vi lader børnene udforske deres kreativitet i naturen. Vi vil, at børnene lærer naturen at kende med alle sanser og oplever den som kilde til viden og rum for leg, oplevelse og udforskning.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene fortæller om oplevelser fra naturen, stiller spørgsmål, begynder selv at eksperimentere
2. Tegn: Børnene viser nysgerrighed ex. ønsker mere viden
3. Tegn: Børnene gør os opmærksomme på, at vi skal tage affaldet med hjem, at vi skal være gode ved dyr og planter
4. Tegn: Børnene selv bruger naturens materialer til leg, bruger fantasien f.eks. en pind kan være en skyder og lign.
5. Tegn: Børnene ved, hvilken påklædning der er passende for årstiden

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

1. Tiltag: Vi er på legepladsen hver dag eller ude på tur
2. Tiltag: Vi læser bøger/synger sange om naturen, bygger huler, smager, lugter, lytter, mærker og tager materialer med hjem
3. Tiltag: Vi følger de fire årstiders sansestimulation ex. er ude hver dag og tager på oplevelsesture i grønne områder
4. Tiltag: Vi tager i skoven og finder krible og krable dyr og søger ny viden om naturen ex. via ipads som opfølgning på børnenes initiativer
5. Tiltag: Vi lærer børnene at værne om naturen ex. ved at sorterer affald, bruger genbrugsmaterialer
6. Tiltag: Vi passer på alt levende, ex. man sparker ikke til myretuer og brækker grene af træerne
7. Tiltag: Vi har fokus på naturfænomener ex. sæbebobler, blade der falder, sne der bliver til vand

4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

I Engelsborg Børnehus præsenteres børnene for et bredt udvalg af oplevelser, der stimulerer kreativiteten, fantasien og skaber glæden, samt giver inspiration til at lege, skabe og eksperimentere med de kulturelle udtryksformer de møder.

Gennem ture ud af huset, giver vi børnene kendskab til lokalmiljøet, og her opnår de en bevidsthed om omverdenen.

Børnene stifter også bekendtskab med mange forskellige udtryksformer, som sang og sanglege, rim og remser,fortællinger, teater mm. gennem voksenstyrede aktiviteter og børnenes egene initiativer i hverdagen.

I Engelsborg Børnehus fejrer vi faste traditioner, så som påske, fastelavn, jul mm. Det er med til at udvikle børnenes forståelse for det samfund, de er en del af.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi præsenterer børnene for forskellige kulturelle udtryksformer, som f.eks. dukketeater, højtlæsning, sang og musik, så de gennem de forskellige muligheder de voksne tilbyder, får mulighed for at udvikle deres fantasi, nysgerrighed og kreativitet.

Vi vil, at de forskellige kulturelle aktiviteter giver børnene inspiration til at sætte nye lege i gang, at børnene får kendskab til et bredt udvalg af børnebøger, eventyr, rim og remser samt sange og sanglege. At børnene får større kendskab til nærmiljøet og det omgivende samfund samt får kendskab til mange forskellige materialer.

I Engelsborg Børnehus vil vi en kultur med respekt for legetøj og materialer.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene viser interesse for at deltage i forskellige aktiviteter og lege og sætter nye lege igang
2. Tegn: Børnene bruger deres fantasi, nysgerrighed og skaber evne i forskellige sammenhænge
3. Tegn: Børnene finder selv materialer og går igang
4. Tegn: Børnene synger uopfordret forskellige sange og leger sanglege
5. Tegn: Børnene genfortæller og digter selv historier
6. Tegn: Børnene optræder med teater, sang og dans

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet

med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

1. Tiltag: Fejre højtider og faste traditioner - præsentere børnene for kulturel mangfoldighed
2. Tiltag: De voksne er initiativrige og engagerede
3. Tiltag: Børnene har tid og rum til at sætte lege/aktiviteter igang
4. Tiltag: Ture ud af huset for at øge børnenes kendskab til lokalområdet
5. Tiltag: Fokus på teater, sang, sanglege, historier mm.
6. Tiltag: Gode udfoldelsesmuligheder ex. tegne, klippeklistre, med træ og sten mm.
7. Tiltag: Opmærksomhed omkring måltider, bordskik
8. Tiltag: Opmærksomhed omkring kulturen i huset ex. hvordan vi omgåes hinanden
9. Tiltag: Vi synliggør børnenes kreative udfoldelser ex. ved ophæng, galleri

Illustration 5

5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE

5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er arbejdet med børnemiljøet beskrevet med følgende ord:

For at optimere børnenes fysiske børnemiljø, går vi i børnehøjde, for at sanse og opleve i børnenes perspektiv. Vi giver hinanden feedback på gruppernes indrettede læringsmiljøer, hvor vi ændrer (ind)retning, når børnene viser os en anden vej. Børnene inddrages med ønsker til daglige aktiviteter og de fysiske rammer. Vi er i mindre grupper i løbet af dagen for at skabe mere ro og nærvær, hvor også de stille børn har mulighed for i en tryg kontekst at byde ind i fællesskabet. Vi spørger de ældste, hvor det er sjovt at lege både ude og inde, hvad de kunne ønske sig var anderledes, om de mangler steder til leg eller ting til leg.

Sociale relationer er en vigtig del af børnenes psykiske børnemiljø. Venskaber giver tryghed og mulighed for i et fællesskab at udvikle sig. Vi arbejder med følelser samt forståelser og udtryk heraf. Vi benævner os selv og børnene. Børnene inddrages med deres perspektiver i dagligdagen, hvad er rart, hvad er ikke rart, hvordan er man en god ven mm.. Støj og mulighed for fordybelse for sig selv eller med andre er også en del af det psykiske børnemiljø. Vi har fokus på hvordan vi taler sammen, at vi er forskellige og nogle har behov for en pause i løbet af dagen.

Vi vil gerne give tilbyde et æstetiske børnemiljø med mulighed for at sanse, skabe og udforske sig selv kreativt. Vi har forskellige stationære læringsmiljøer med forskelligartede materialer, som er tilgængelig i det daglige. I projekt og emnearbejde udfoldes kreationer med genbrugsmaterier mm. Børnene er medbestemmende ift. egne udfoldelser og støttes i at have sine egne ideer til udformning. Vi følger naturens mangfoldige sansestimulation på legepladsen og i nærmiljøet.

5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er anvendelsen af børnemiljøvurderinger til at skabe inkluderende læringsmiljøer beskrevet med følgende ord:

De fysiske rammer er væsentlige for at indrette sig med inkluderende læringsmiljøer. Vi observerer og følger børnene i deres handlinger, ønsker og egne indretninger. Vi evaluerer og optimerer som opfølgning på vores observationer og får med udgangspunkt i børnenes perspektiv udfordret egne tanker og observationer ift. deres oplevede virkelighed.

Det psykisk børnemiljø optimerer vi med mindre rum, og læringsmiljøer der adskiller hinanden. Vi er både i mindre grupper, så der er mulighed for fordybelse og nærvær og i større grupper, så man lærer at være i forskellige fællesskaber. Vi har fokus på, hvordan vi er sammen, at vi er forskellige, og at alle ikke nødvendigvis skal det samme.

Æstetisk dekoreres lokaler sammen med børnene i takt og inspiration med naturens gang og i forbindelse med traditioner som fastelavn og jul. Børnene er stolte af deres gallerier og viser gerne frem. Børnehuset er børnenes udfoldelsesrum, galleri og kreative frirum.

6 AFSLUTNING

Læreplanen er nu skrevet og skal ud og leve sit liv i den daglige pædagogiske praksis med børn og personale.

Vi ønsker, at det bliver et levende arbejdsredskab, som vi systematisk vil bruge til udvikling og optimering af børnenes hverdag.

For andre info om Børnehuset kan der på hjemmesiden ses forældrefoldere, både for hele Børnehuset og for hver enkelt gruppe.

Kontakt:

Leder Bente Sorvad Foldbjerg
mail - bsf@Viborg.dk
tlf. - 87871446/93598070

Hjernen&Hjertet

Hjernen&Hjertet er et IT-system, som Rambøll har udviklet til at understøtte arbejdet med udvikling og dokumentation af kvalitet i dagtilbud.

Systemet hedder ”Hjernen&Hjertet”, fordi det forener den logisk-rationelle ”hjerneaktivitet” det er at måle og dokumentere kvalitet, med den ”hjerteaktivitet”, det er at levere kvalitet i samværet med vores fælles børn.

Hjernen&Hjertet samler oplysninger fra de pædagogiske læreplaner, oplysninger til pædagogisk tilsyn, ”Dialogprofiler” til brug i forbindelse med forældresamtalerne og andre oplysninger om den pædagogiske kvalitet.

Oplysninger fra alle disse forskellige dokumentationsopgaver, suppleret med kommunale nøgletal gør det muligt gennem Hjernen&Hjertet at give alle et bedre overblik over kvaliteten i det pædagogiske arbejde.

Du kan læse mere om Hjernen&Hjertet på hjemmesiden: **www.hjernenhjertet.dk**